

Zarys Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Chorzowa Do Roku 2020

Zastępca Prezydenta Miasta dr inż. Joachim Otte

Konferencja pt. *Rodzinna Opieka Zastępcza w systemie pomocy
Dziecku i rodzinie*

Chorzów, 5 czerwca 2006r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH CHORZOWA DO 2020R.

Głównym kierunkowym zamierzeniem strategii jest stworzenie takiego kompleksowego systemu zintegrowanych działań, lokalnych organizacji i instytucji pomocowych, by każdy mieszkaniec Chorzowa, który znajdzie się w trudnej sytuacji życiowej - niezależnie od charakteru tych trudności - miał szansę znaleźć miejsce, gdzie udzielona mu zostanie pomoc czy wsparcie w rozwiązywaniu jego problemów.

Zasady i warunki działań podejmowanych w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych

- Zapewnienie partnerskiej współpracy instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi poprzez uwzględnienie reguł konkurencyjności na rynku usług społecznych.
- Preferowanie rozwiązań systemowych i interdyscyplinarnych.
- Podejmowanie działań opartych o realizację konstytucyjnej zasady pomocniczości.
- Opracowywanie programów zmierzających do aktywizacji społecznej mieszkańców i sprzyjających ich samoorganizowaniu się.
- Preferowanie działań służących integracji społecznej osób i grup zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją.
- Podejmowanie przedsięwzięć wykorzystujących profesjonalizm pracowników służb społecznych.
- Docenienie znaczenia inicjującej i aktywizującej roli profesjonalistów oraz wykorzystywanie aktywności obywatelskiej, w tym wolontariatu.
- Preferowanie rozwiązań środowiskowych przed instytucjonalnymi.
- Preferowanie długofalowych działań opartych na pracy socjalnej przed doraźnymi rozwiązaniami finansowymi.
- Organizowanie działań w formie projektów nakierowanych na zaspokajanie potrzeb konkretnych osób lub grup mieszkańców.

ZALECENIA UNII EUROPEJSKIEJ

- **Gwarantowanie prawa dostępu obywateli do świadczeń i usług społecznych – zwłaszcza grup szczególnego ryzyka socjalnego (priorytet: adresowane usługi pakietowe)**
- **Promowanie zmian strukturalnych w modelu świadczeń w takim kierunku, by zagwarantowane zostały prawa socjalne podobne do tych, które odnajdujemy w systemie świadczeń zdrowotnych i edukacyjnych,**
- **Wszelkie działania innowacyjne i reformatorskie w sektorze usług społecznych powinny prowadzić do decentralizacji,**
- **Poszerzanie oraz koordynacja zróżnicowanego wachlarza świadczeń i usług realizowanych przez podmioty publiczne, prywatne i pozarządowe ma tworzyć obywatelom możliwość najlepszego wyboru z punktu widzenia ich potrzeb,**
- **Przedkładanie aktywnych form stosunków opartych na partnerstwie i partycypacji w zarządzaniu sektorem świadczeń społecznych, zwłaszcza zaś zachęcanie świadczeniobiorców i ich rodzin do współdziałania w procesie planowania, zarządzania i dystrybucji świadczeń i usług**
- **Tworzenie warunków sprzyjających kształceniu i zatrudnianiu profesjonalistów w sektorze świadczeń i usług społecznych**
- **Tworzenie alternatyw organizacyjno-funkcjonalnych stanowiących przeciwwagę dla biurokratyzacji sektora usług społecznych**
- **Budowanie standardów i mierników dobrej jakościowo opieki, uprawnień świadczeniobiorców oraz warunków pracy świadczeniodawców**
- **Zachęcanie do oceny programów społecznych, świadczeń i usług jako głównego narzędzia analizy i oszacowania poziomu poprawy ich jakości (miary ilościowe i jakościowe)**

CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ ROK 2004

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% do ogółu rodzin korzystających z pomocy OPS
Ubóstwo	3.822	10.269	54%
Sieroctwo	-	-	-
Bezdomność	105	136	2%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	423	1.746	6%
Bezrobocie	4.544	12.910	64%
Niepełnosprawność	1.723	3.945	24%
Długotrwała choroba	682	1.422	10%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	915	3.166	13%
Alkoholizm	85	201	1%
Narkomania	8	23	-
Problemy do opuszczenia zakładu karnego	54	102	1%

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNA MIASTA

- **Liczba ludności – 115.425**
- **Gęstość zaludnienia – 3.390 mieszkańców/km²**
- **Duża liczba mieszkańców powyżej 60 lat – 21,7 % ogółu**
- **Stopa bezrobocia – 22,2 %**
- **Niski poziom wykształcenia – 60% mieszkańców ma co najwyżej wykształcenie zawodowe**
- **Liczba rodzin objęta pomocą społeczną – 7.082 (18.687 osób)**

KATALOG PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- **Problem bezrobocia**
- **Problem pomocy dziecku i rodzinie**
- **Problem przemocy w rodzinie**
- **Problemy osób starszych**
- **Problem uzależnienia od alkoholu i narkotyków**
- **Problem niepełnosprawności (fizycznej i umysłowej)**
- **Problemy osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego**
- **Problem bezdomności**

PROPOZYCJE KIERUNKÓW ZMIAN W LOKALNYM SYSTEMIE POMOCY SPOŁECZNEJ

- **Systematyczne podnoszenie poziomu wykształcenia pracowników socjalnych (specjalizacje I i II stopnia), co umożliwi tworzenie wyspecjalizowanych zespołów prowadzących pracę z klientami o określonym rodzaju dysfunkcji;**
- **Poprawa standardów usług i przyjęć stron w Ośrodku Pomocy Społecznej, z uwzględnieniem wszystkich zadań przekazanych do realizacji Ośrodkowi (m.in. dążenie do zwiększenia powierzchni lokalowej Ośrodka Pomocy Społecznej);**
- **Ułatwienie kontaktów mieszkańców z pracownikami socjalnymi poprzez utworzenie filii ośrodka w dzielnicach najbardziej oddalonych od siedziby Ośrodka;**
- **Utworzenie zespołów wyspecjalizowanych w pracy metodą aktywizacji społeczności lokalnej.**
- **Stworzenie warunków umożliwiających rozwijanie instytucji rynku pracy (głównie Powiatowego Urzędu Pracy, chorzowskiego Centrum Przedsiębiorczości, klubów pracy itp.) – poprzez wzmacnianie ich potencjału (doskonalenie systemu szkolenia kadr, doposażenie instytucji itp.);**
- **Zwiększenie dostępności instytucji publicznych dla osób niepełnosprawnych;**
- **Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym – zlecenie realizacji zadań publicznych (m.in. realizowanych przez jednostki Miasta) – podmiotom niepublicznym.**

WARUNKI REALIZACJI ZADAŃ I OSIĄGNIĘCIA ZAMIERZONYCH CELÓW STRATEGII

- **Stworzenie w mieście systemu diagnozowania i monitorowania zjawisk i problemów społecznych;**
- **Konsekwentne budowanie partnerskich relacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi, dzięki którym możliwe będzie wykorzystanie potencjalnych sił tkwiących w aktywności obywatelskiej społeczności lokalnych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych;**
- **Systematyczne dokonywanie, przez wydziały Urzędu Miasta oraz komisje Rady Miasta, ewaluacji wdrażanych programów i projektów socjalnych, realizowanych przez różne instytucje, w tym pozarządowe. Pozwoli to ocenić, czy i w jakim stopniu podjęte działania (a tym samym wykorzystane środki i sposoby działania) przyczyniły się do osiągnięcia założonego celu oraz stanowić będzie podstawę do podjęcia stosownych działań modernizacyjnych i naprawczych;**
- **Podejmowanie i wspieranie różnorodnych inicjatyw (działań samopomocowych) na rzecz budowania w społecznej świadomości przekonania o potrzebie i możliwości podejmowania działań umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych.**

AKTUALNIE REALIZOWANE PROGRAMY POLITYKI SPOŁECZNEJ – CHORZÓW 2006r.

- **Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;**
- **Karta Praw Rodziny (Uchwała RM Nr XLVI/402/97);**
- **Program wychowania do życia w rodzinie (Uchwała Nr XXVIII/235/96 RM z dnia 14.03.1996r.), stanowiący załącznik do Programu edukacyjnego dla miasta Chorzowa (Uchwała Nr XIV/121/95 RM z dnia 5 lipca 1995r.);**
- **Program Samorządowy pn. „Chorzów Miastem Wyrównanych Szans” (Uchwała Nr XL/506/01 RM z dnia 11.05.2001r.);**
- **Program pomocy i wsparcia na rzecz osób starszych – mieszkańców Chorzowa (Uchwała Nr XXVII/530/04 RM z dnia 25.11.2004r.);**
- **Program promocji zdrowia dla miasta Chorzowa (Uchwała Nr XVII/156/95 RM z dnia 28.09.1995r.);**
- **Program ochrony zdrowia psychicznego w Chorzowie (Uchwała Nr IX/88/95 RM z dnia 19.01.1995r.);**
- **Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi**
- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Chorzowa do roku 2020 – Uchwała Rady miasta podjęta na sesji w dniu 29.12.2005r.**

PROBLEMY DZIECI I RODZIN

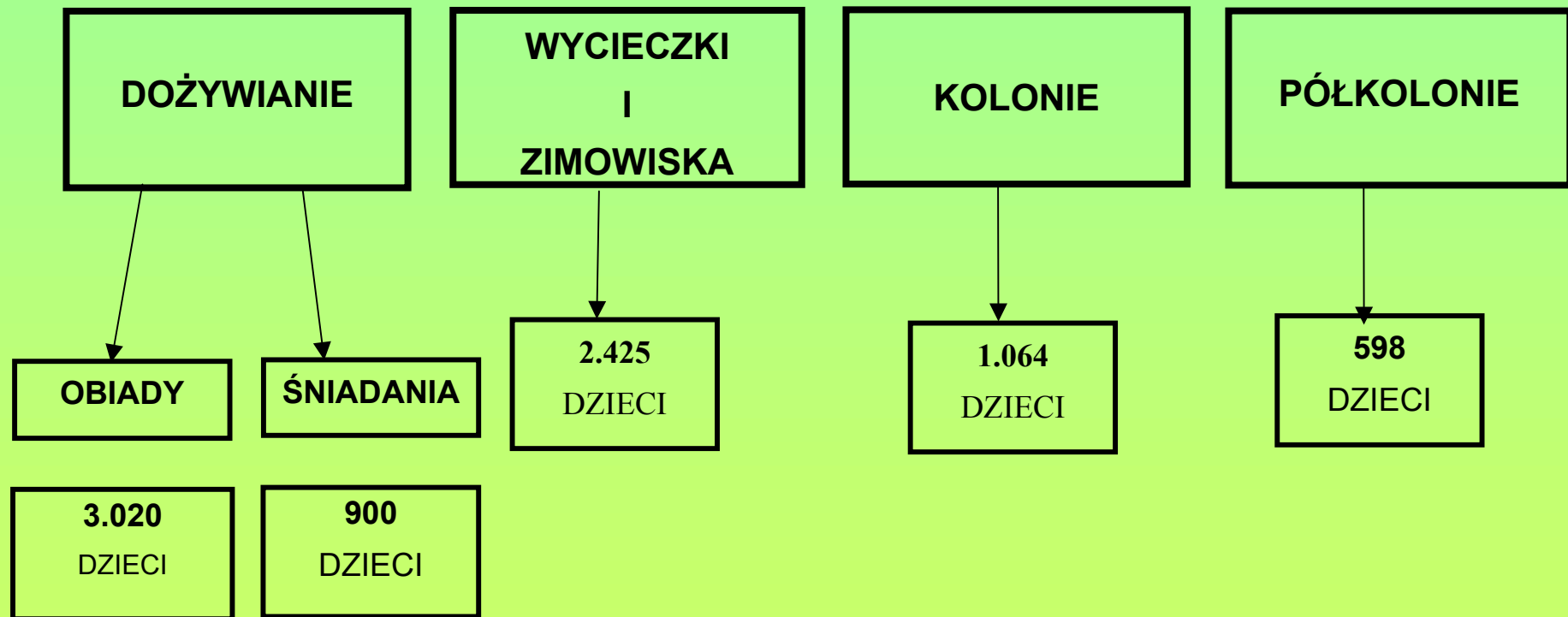
RODZINY CHORZOWSKIE (2002r.)

	z dziećmi	bez dzieci	ogółem
Małżeństwa	15 577	9 217	24 794
Partnerzy	731	629	1 360
Matki z dziećmi	5 833	-	5 833
Ojcowie z dziećmi	782	-	782
RAZEM	22 923	9 846	32 769

DZIECI CHORZOWSKIE (2002r.)

Małżeństwa z dziećmi	24748	70%
Partnerzy z dziećmi	1283	3,7%
Matki z dziećmi	7962	22,7%
Ojcowie z dziećmi	990	2,8%
RAZEM	34983	100%

POMOC DZIECIOM



**ZINTEGROWANY SYSTEM
OPIEKI DZIENNEJ**

1

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Świetlice socjoterapeutyczne - 5

Świetlice opiekuńczo-wychowawcze - 9

Świetlice Integracyjne - 2

Ośrodki pracy z trudną młodzieżą (Kuratorskie) - 2

**PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-
WYCHOWAWCZE
(OPIEKA CAŁODOBOWA)**

2

PLACÓWKI INTERWENCYJNO-SOCJALIZACYJNE

Dom Dziecka

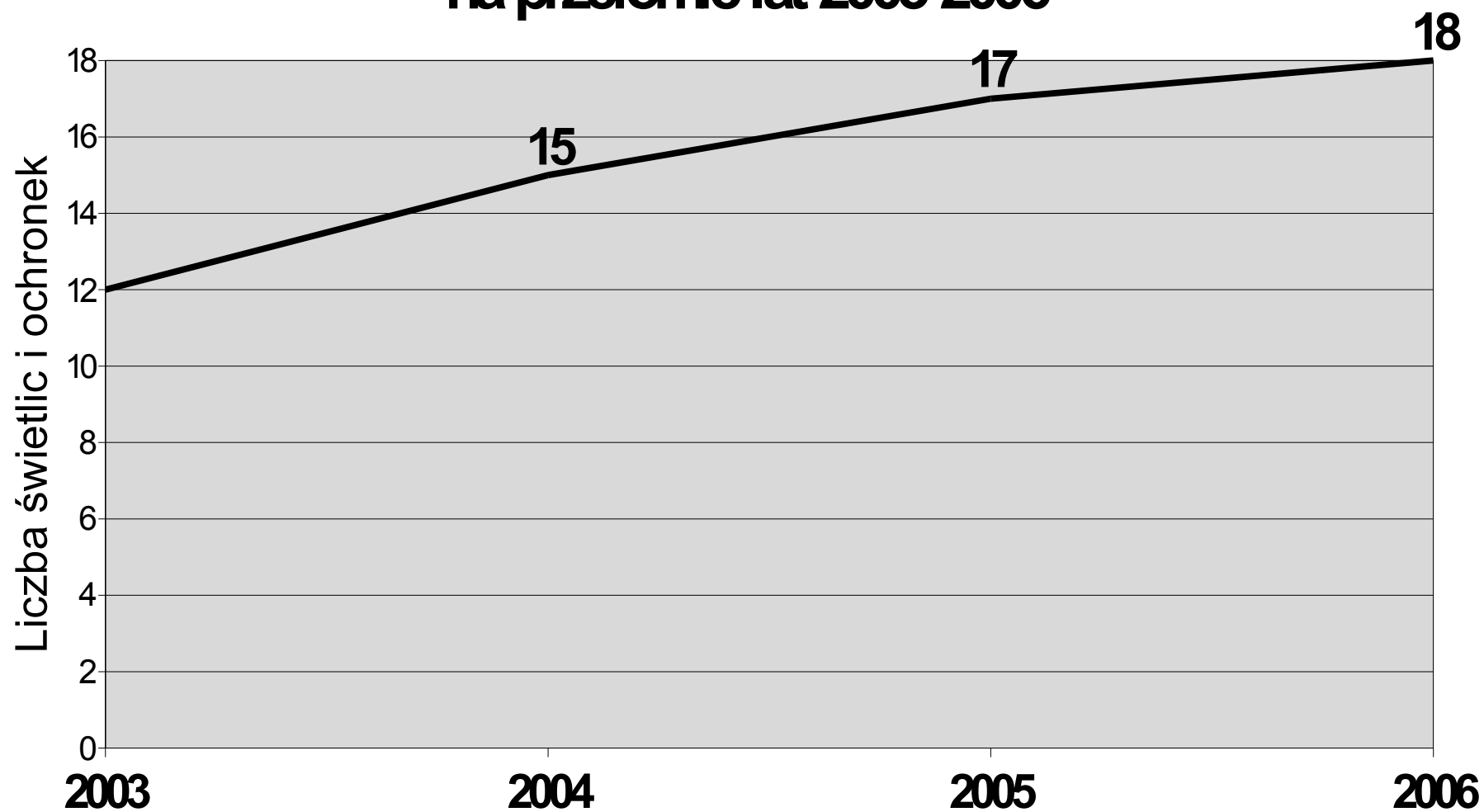
3 Filie Domu Dziecka

RODZINNE

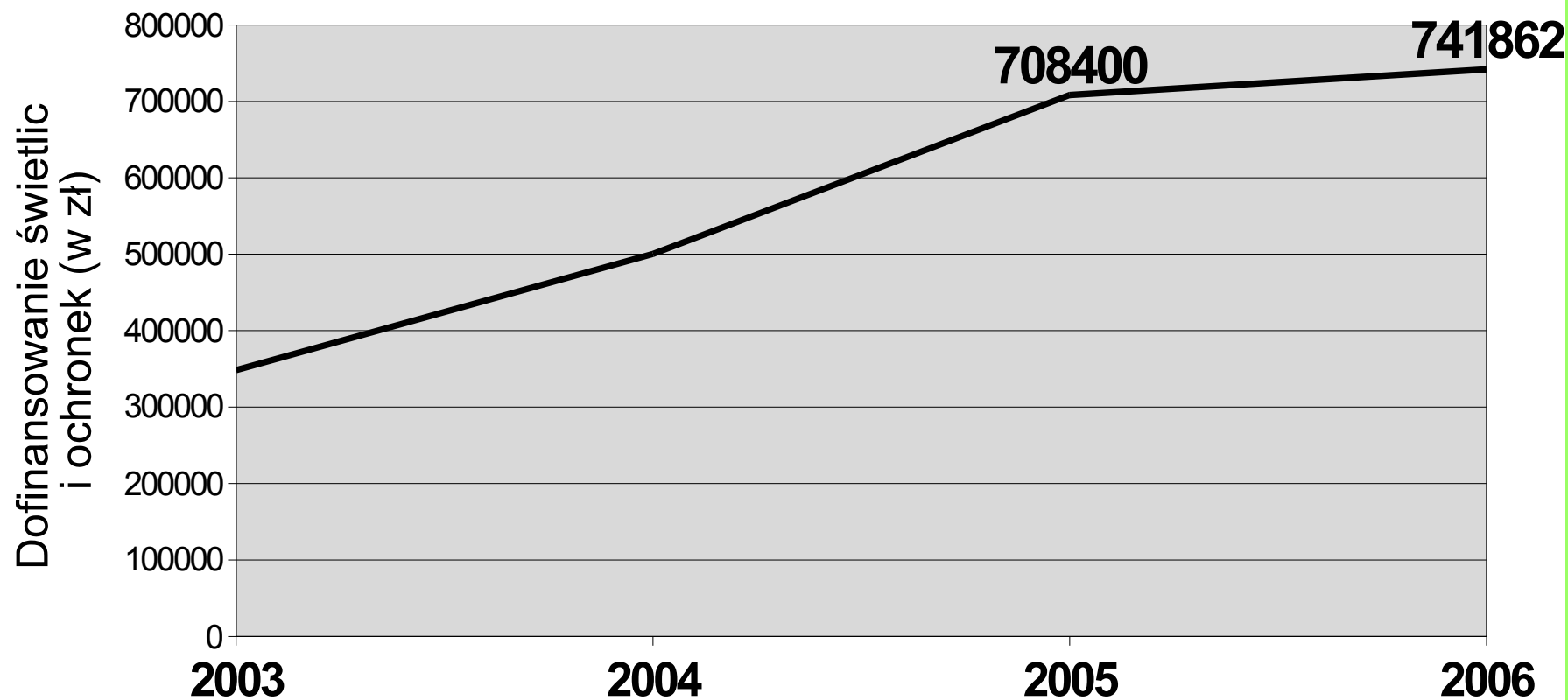
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1

Rodzinny Dom Dziecka Nr 2

Świetlice środowiskowe i ochronki w Chorzowie na przełomie lat 2003-2006



Dofinansowanie świetlic środowiskowych i ochronek w Chorzowie na przełomie lat 2003-2006



<p align="center"><u>Świetlice</u> <u>socioterapeutyczne</u> ze specjalnym programem terapeutycznym</p>	<p align="center"><u>Świetlice</u> <u>opiekuńczo-wychowawcze</u> <u>w tym ochronki</u></p>	<p align="center"><u>Świetlice</u> <u>Integracyjne</u></p>	<p align="center"><u>Ośrodki do</u> <u>pracy</u> <u>z trudną</u> <u>młodzieżą</u></p>
<p>-Świetlica przy Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej -świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny na ul. Kaliny -2 świetlice OPS -Klub Młodzieżowy</p>	<p>-5 „Chatek” prowadzonych przez Chorzowskie Stowarzyszenie Pomocy „SERCE” -świetlica prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo -Świetlica Towarzystwa Przyjaciół Dzieci -ochronka przy Parafii Jezusa Chrystusa Dobrego Pasterza -ochronka przy Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny</p>	<p>-świetlica dla dzieci niepełnosprawnych przy PSOUU -świetlica dla Romów</p>	<p>Kuratorskie Ośrodki Pracy z Młodzieżą przy Sądzie Rejonowym w Chorzowie</p>
<p align="center">5 świetlic</p>	<p align="center">9 świetlic i ochronek</p>	<p align="center">2 świetlice</p>	<p align="center">2 ośrodki</p>

DOM DZIECKA

Ośrodek
Interwencji
Kryzysowej
dla ofiar
przemocy
w tym dzieci

Placówka
macierzysta

Filie dla wychowanków
usamodzielnionych

Mieszkanie
„rodzinkowe”

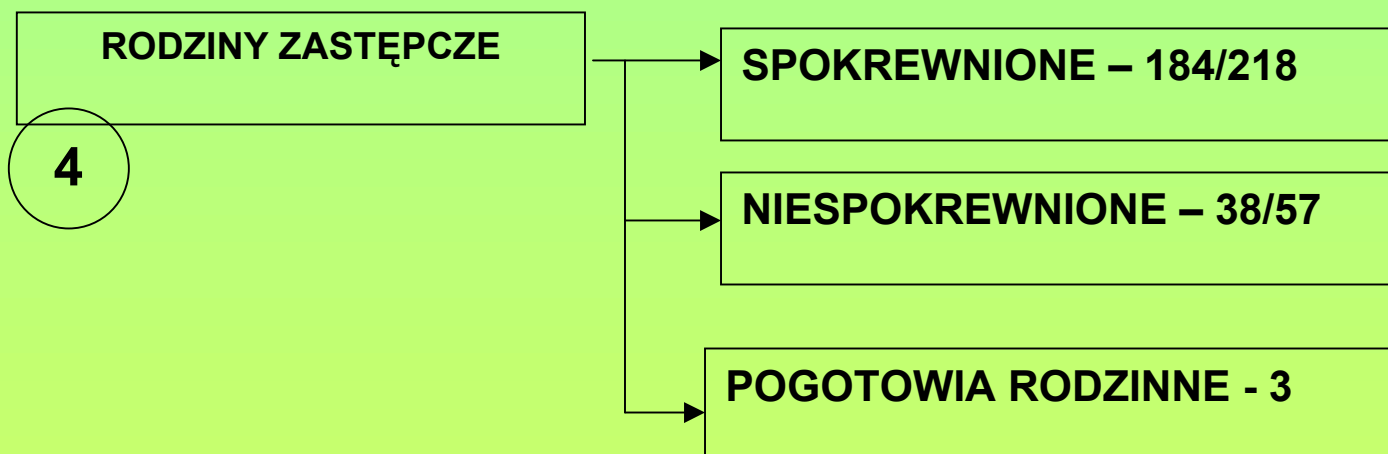
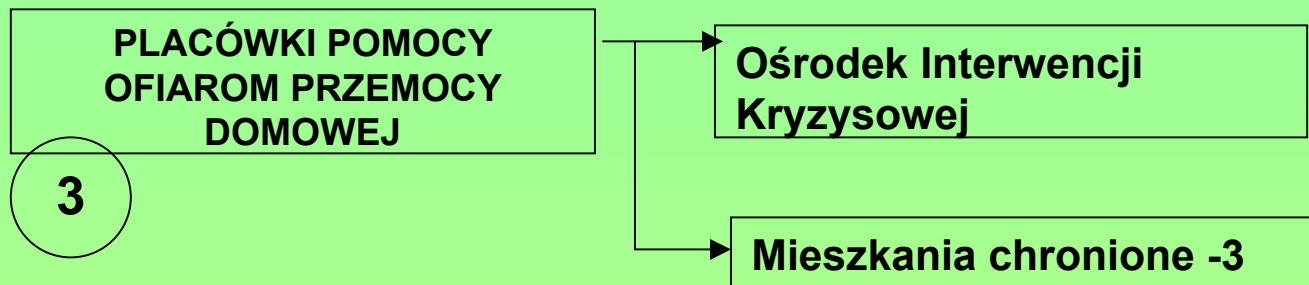
Grupa
wychowanków
interwencyjna

Filia dla
dziewcząt

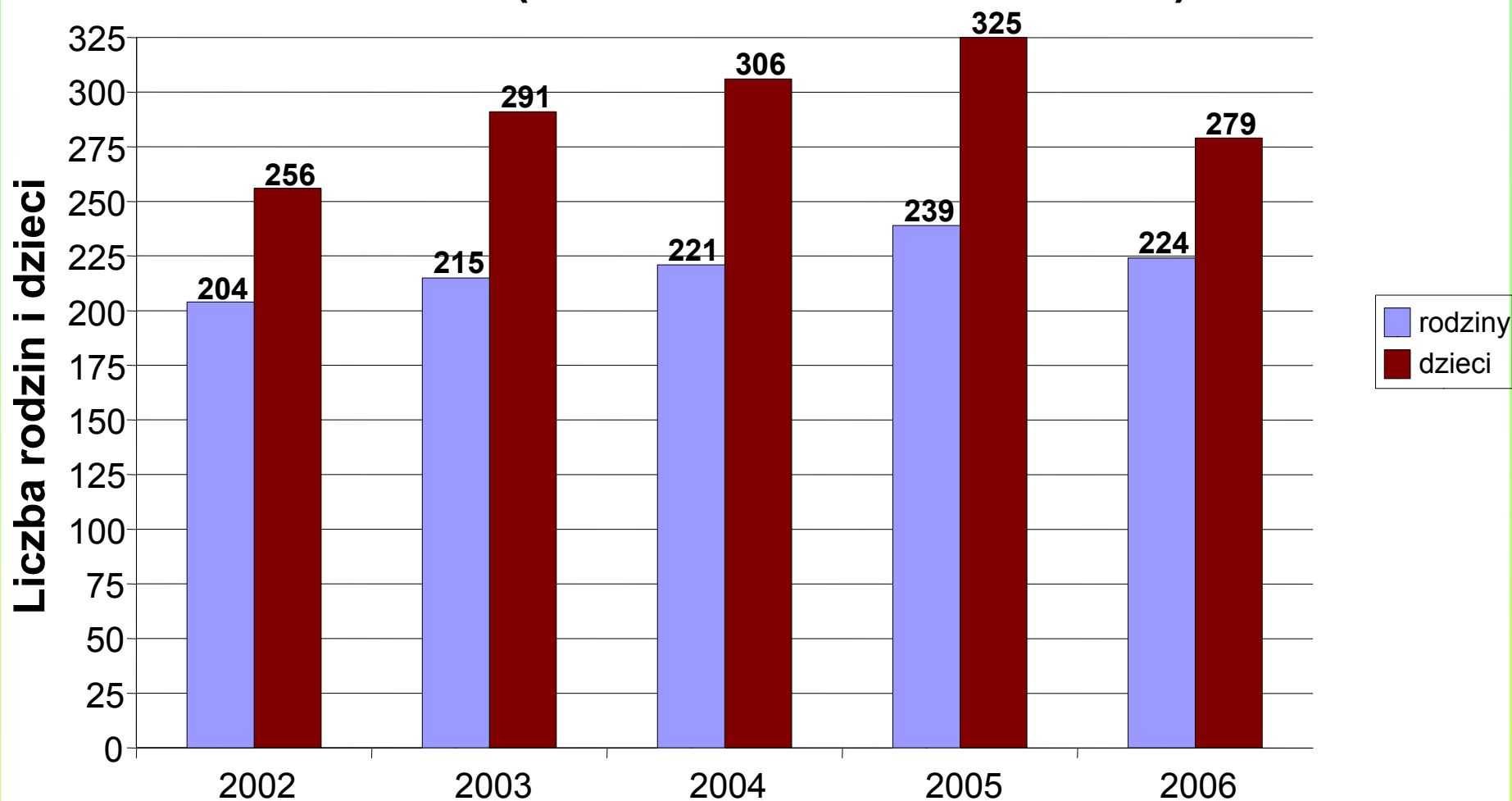
Filia dla
chłopców

Filia
koedukacyjna

Mieszkanie
„rodzinkowe”



Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w latach 2002-2006 (stan na dzień 16.03.2006r.)



DZIECI UMIESZCZONE W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2003 - 2005

Dzieci umieszczone w:	2003r.	2004r.	2005r.
Placówkach opiekuńczo – wychowawczych w: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Domu Dziecka w Chorzowie ▪ Rodzinnych Domach Dziecka w Chorzowie ▪ Placówkach opiekuńczo – wychowawczych (na terenie innych powiatów) ▪ Specjalnych Ośrodkach Wychowawczych 	69	57	72
Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych	46	27	33

*stan na dzień 27.12.2005 rok

POMOC DZIECKU I RODZINIE

Cele do osiągnięcia

- Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie, uwzględniającego działania środowiskowe i instytucjonalne, zapewniającego ciągłość działań pomocowych (począwszy od wsparcia dla rodziny, przez działania socjalizacyjne, opiekuńcze i korekcyjne, a skończywszy na resocjalizacji).
- Stworzenie systemu działań edukacyjnych i wspierających dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, ułatwiającego im radzenie sobie z trudnymi sytuacjami bez konieczności opuszczania środowiska rodzinnego.
- Specjalizacja działań placówek opiekuńczo - wychowawczych, służąca udzielaniu przez nie pomocy w bardziej zaawansowanych formach i w związku z bardziej złożonymi problemami.
- Przekształcanie instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem na korzyść form prorodzinnych.
- Stworzenie systemu wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dla usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

POMOC DZIECKU I RODZINIE

Zadania do zrealizowania (1)

- Utworzenie punktów pomocy społecznej pełniących funkcję dzielnicowych centrów socjalnych i prowadzących zintegrowane, aktywizujące działania pomocy rodzinie.
- Rozwijanie placówek udzielających pomocy rodzinie.
- Rozwijanie zintegrowanego systemu działań środowiskowych, obejmującego dzienne placówki środowiskowe dla dzieci i młodzieży o umiarkowanym stopniu nieprzystosowania, pełniące funkcje opiekuńcze i korekcyjne oraz dzienne placówki środowiskowe dla młodzieży z wysokim poziomem dysfunkcji społecznych, pełniące funkcje resocjalizacyjne w oparciu o pracę z grupą i pracę z rodziną (rozwój i modernizacja aktualnie funkcjonujących świetlic środowiskowych oraz tworzenie nowych ze szczególnym uwzględnieniem placówek dla młodzieży).
- Rozszerzenie programów wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzin pełniących funkcje pogotowia rodzinnego (grupa wsparcia, grupa samopomocowa, specjalistyczna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna itp.).
- Utworzenie mieszkań chronionych dla potrzeb usamodzielniania wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.
- Podjęcie działań prowadzących do zwiększenia liczby rodzin zastępczych niespokrewnionych w tym zawodowych.
- Tworzenie komplementarnego systemu opieki całkowitej nad dzieckiem – m.in. poprzez dalsze przekształcenie funkcjonującego Domu Dziecka w placówkę wielofunkcyjną uzupełnianą przez sieć niespokrewnionych rodzin zastępczych (w tym zawodowych specjalistycznych) oraz rodzinne domy dziecka (istniejące i nowo utworzone).
- Doprowadzenie do pełnej standaryzacji usług w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

POMOC DZIECKU I RODZINIE

Zadania do zrealizowania (2)

- Łagodzenie problemu niedożywienia dzieci, poprzez zabezpieczenie sprawnego systemu dożywiania dzieci.
- Połączenie, tam gdzie to możliwe, działań pomocowych dla dzieci z działaniami skierowanymi do ludzi starych i do osób niepełnosprawnych (np. świetlica środowiskowa przy dziennym domu pomocy).
- Ułatwianie sprawowania opieki nad dzieckiem m.in. poprzez dostęp do placówek opiekuńczych.
- Utworzenie zespołu pedagogów ulicznych i podwórkowych.
- Doskonalenie kwalifikacji pedagogicznych pracowników socjalnych OPS, sprzyjające zdobyciu wiedzy i kwalifikacji w zakresie kształtowania pozytywnych relacji w rodzinach dysfunkcyjnych.
- Opracowanie i wdrożenie programu integracji społecznej rodzin Romów, który oparty będzie na działaniach uwzględniających specyfikę kulturową tej społeczności i wykorzystujących jej własne zasoby; chodzi przede wszystkim o pomoc dla dzieci i młodzieży w zwiększaniu ich szans edukacyjnych oraz przeciwdziałanie narastaniu konfliktów pomiędzy Romami, a pozostałymi mieszkańcami Chorzowa.
- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia małej placówki wychowawczo – resocjalizacyjnej dla dzieci i młodzieży społecznie niedostosowanej.